

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Speculativæ Scholasticis Prælectionibus Et Exercitiis Accommodatæ Libri IV

Haunold, Christoph

Ingolstadii, 1678

Caput I. De Natvra Sev Essentia Sacramenti, Theologice Et Dogmaticæ
Svmpti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82733)

TRACTATUS II.

DE SACRAMENTIS

IN GENERE

CAPVT I.

DE NATURA SEV ESSENTIA
SACRAMENTI THEOLOGICE ET DOGMATICE
SVMPPTI.

CONTROVERSIA I.

An ad rationem Sacramenti spectet ratio Signi, Symboli, & Causse.

454. **N**otandum 1. Hoc nomen Sacramentum, non fuisse primitus institutum ad significandas illas Ecclesiæ Cæmonias, quas hodie Sacramenta vocamus, & de quibus deinceps acturi sumus. Nam apud profanos Scriptores maximè usurpabatur pro Juramento: aliquando etiam significabat Pignus litigantium apud Pontifices in loco sacro depositum: ac denique significabat rem Secretam & occultam, seu Mysteriosum, propter aliquam excellentiam; qui sensus frequens est tam in veteri quàm Novo Testamento. Tob. 12. Sacramentum Regis abscondere bonum est. Ad Ephes. 1. Vt notum faceret Sacramentum voluntatis sue. & c. 3. Quæ sit dispensatio Sacramenti absconditi à seculis in Deo.

455. Notandum 2. Quamvis ea, quæ Theologicè & Dogmaticè Sacramenta vocamus, nusquam in Scriptura S. hoc nomine vocentur (excepto fortè Matrimonio, quod multi volunt à S. Paulo in hoc sensu vocatum esse ad Ephes. 5.) nihilominus tamen ab antiquis Patribus, ac tandem etiam à Scholasticis Theologis, & Ecclesiæ Doctoribus hanc strictiorem significationem accepit hæc vox Sacramentum, vt illas septem species Cæmoniarum Novæ Legis, ac etiam quasdam Cæmonias Antiquæ Legis, quæ Sacramentorum Novæ Legis Vmbra & Figura erant, vt Circum-

cisionem, Consecrationem Sacerdotum, Esurum Agni Paschalis &c. nomine Sacramenti specialiter exprimeremus. Quænam autem fuerint illa prædicata, ad quæ respexerint illi primi usurpatores hujus restrictæ significationis, in progressu discutiemus. Non enim cogitandum est, temerè & arbitrariè hæc Signa præ alijs, v.g. præ Benedictionibus Aquæ, Cereorum, &c. Sacramenta vocata fuisse, sed ob convenientiam aliquam sive Analogicam sive Vnivocam id factum esse existimandum est: alioquin articulus Fidei de Numero Sacramentorum novæ Legis, non tam esset articulus de Re, quàm de Nomine.

456. Notandum 3. Ex certa Catholico-rum doctrina, Sacramenta esse sub ratione & genere Signi significantis veram animæ Sanctitatem. Supponitur hæc veritas à Concilio Tridentino sess. 13. in Decreto de Eucharistia c. 3. initio, vbi ait: Eucharistia hoc commune esse cum cæteris Sacramentis, quòd sit Symbolum Rei Sacræ, & invisibilis Gratiæ forma visibilis. Et licet videatur loqui de Sacramentis Novæ Legis, quia tamen Sacramenta Veteris Legis hoc nomen acceperunt intuitu Sacramentorum Novæ Legis, quorum erant figuræ, ideo negari non potest, etiam Sacramenta Veteris Legis significasse veram Sanctitatem, saltem illis conferendam, qui existuri essent in Nova Lege, quam lex vetus adumbrabat.

Y y 3

brabat. 2. ad Coloss. 17. *que sunt Umbra futurorum.* & ad Hebr. 10. *Umbra habens lex futurorum bonorum.* Eandem veritatem agnovit S. Thomas q. 60. a. 2. ad ultimum, & S. August. 19. contra Faustum c. 16. dicens, Sacramentum esse Donum temporale, significare verò Donum æternum. Præterea eadem veritas tradita est à Conc. Florentino in Decreto Unionis. ubi dicitur, Sacramenta Veteris legis multum differre à Sacramentis nostris, quòd non causabant Gratiā, sed eam solū per Passionem Christi dandam Figurabant. Ratio desumi potest ex ipso nomine *Sacramenti*, quod debet significare aliquod latens & arcanum Mysterium: non potest autem aliud commodius assignari, quod per omnia Sacramenta significetur, quā Sanctitas Animæ, utpote Radix futuræ Beatitudinis. Est ergo hoc primum prædicatum, ad quod respexerunt illi, qui primi hoc nomen *Sacramentum*, in hodierno rigore Dogmatico usurpârunt.

457. Notandum 4. Sacramenta non esse Signa qualiacunque, sed esse Signa Symbolica, hoc est, habentia in se Similitudinem aliquam specialem cum Gratia speciali cuiusvis Sacramenti: v. g. *Baptismus*, quatenus est externa ablutio corporis, habet similitudinem quandam cum ablutione interna animæ, quæ fit per Gratiam Baptismalem, quatenus emundat à culpis commissis, & à peccato originali. *Confirmatio*, quatenus fit per Vnctionem, quæ alioquin adhibetur ad roborandum corpus, habet similitudinem cum Gratia Confirmationis, ut roborante hominem ad defendendam fortiter fidem susceptam per Baptismum. *Eucharistia*, quatenus est cibus & potus, significat spirituales animæ refectiōem, & restauratiōem fervoris, vel augmentum illius. *Pœnitentia*, quatenus continet externum processum Judicalem, significat Gratiam Remissivā peccati, commissi ab illo qui jam subest Jurisdictioni Ecclesiæ. *Extrema Vnctio*, quatenus solebat adhiberi ab illis, qui ad agonem & luctum se parabant, significat symbolicè Gratiam confortativā in ultimo agone, contra Dæmonis insidias & impugnatiōes. *Ordo*, quia confertur per certas ceremonias, quales solent adhiberi in collatione alicujus potestatis, Symbolizat Gratiam exercendi illa munera, ad quæ fidelis per hoc Sacramentum destinatur. Denique *Matrimonium*, quia est institutum ad propagandum Genus Humanum, ex mutuo consensu & obligatione conjugum, significat conjunctionem Christi cum Ecclesiā, ejusque Voluntatem conferendi Gratiam necessariā ad onera Matrimonij rectè sustinenda, ad prolem in fide Christiana rectè educandam &c.

458. Cū ergo in omnibus Sacramentis aliqua hujusmodi Symbolizatio inveniatur, prudenter dubitari non potest, quin ad hoc etiam prædicatum probabiliter respexerint illi, qui primum nomen Sacramenti dogmaticè usurpârunt. Et hoc non dicitur gratis, sed ab auctoritate confirmatur. Nam imprimis, ut jam suprà retuli,

Tridentinum dicit, hoc esse Sacramentum commune, quòd sint Symbolum rei sacræ. S. Augustinus Epist. 23. [Si, inquit, Sacramenta quorundam similitudinem earum rerum, quarum Sacramenta sunt, non haberent, omnino Sacramenta non essent.] Magister Sententiarum in 4. d. Sacramentum, inquit, ejus rei similitudinem gerit, cujus signum est, si enim Sacramenta non haberent similitudinem rerum, quarum Sacramenta sunt, propriè Sacramenta non dicerentur. Idem expressit Hugo de S. Victore. Quibus bis utique noluerunt negare, quòd Causam libuisset, potuisset signa Gratiæ institui, ea hujusmodi Symbolicam rationem non habentem, sicut Hedera non habet cum vino vendibili, quæ enim esset in hoc repugnantia aut impedimentum solū ergo voluerunt dicere, hoc ita convenienter defacto oblatum esse in omnino, & inde meritò colligi possit, quòd si hæc signa Symbolicam rationem non haberent, non eis deus Christus assumpsisset, & si plura Sacramenta instituere voluisset, etiam in illis simile quiddam vâller: & ulterius colligi possit, quòd quæ defacto hujusmodi Symbolicam rationem non habent, hoc ipso nomine Sacramentorum censeri non sint.

459. Controversum est, utrum ad nomen Sacramenti in genere, prout prædictum novæ & veteris legis Sacramentis, sufficit latere rationem Signi, hoc est, significare Gratiam habituales, tanquam veram animæ Sanctitatem, etiam si nec hanc sanctitatem, neque aliam Sanctitatem legalem causer, vel an insuper requiratur, ut illi Personæ cui Cæremonia Sacramenti applicatur, conferat aliquam Sanctitatem, utque sit signum non merè speculativum, sed etiam practicum alicujus Sanctitatis qualiscunque.

460. Prima sententia est P. Vasquez d. 1. c. 5. n. 54. ubi ait, se quidem non negare, cum veteris legis Sacramenta legalem quandam inditiam & sanctitatem effecisse, hoc tamen, ut ad rationem & conceptum Sacramenti non pertinet, sicut non pertinet efficientia vera Sanctitatis. Vnde malè Vasquezium intellexit Arragon. p. quasi tantum negâsse efficientiam veræ Sanctitatis esse de conceptu Sacramenti. Vasquezium sequitur Gaspar Hurtadus d. 1. difficult. 4. contra quosdam alios.

461. Secunda sententia est P. Arragon. p. docet, non esse quidem de ratione Sacramenti, ut effectivè causer aliquam Sanctitatem, internam sive externam, sed tamen de illius efficientia esse, causare aliquam Sanctitatem Formalem. Fundamentum illius est, quia de ratione Sacramenti est, esse Cæremoniā aliquam Sacramenti est, esse Cæremoniā aliquam Sacramenti est, ergo persona illa cui exhibetur & applicatur, ut ab hac cæremonia tanquam à forma denominabitur sacrata, seu aliquo modo consecrata, ac facta. Verum hæc doctrina non procedit de Sacramento Eucharistiæ, quod est Sacramentum permanentis, & licet includat aliquam Cæremoni-

niam, nempe consecrationem, quæ sit per Verba Christi, per hanc tamen actionem non consecratur aut sanctificatur homo formaliter, quando recipit hoc Sacramentum.

462. DICO, de ratione Sacramenti esse, ut sit collativum, vel effectivè vel formaliter, alienius sanctitatis, sive internæ, sive Legalis & Externæ; adeoque illos, qui primi hoc nomen Sacramentum, imposuerunt & applicaverunt Ceremoniis tum antiquæ tum novæ legis, attendisse ad hoc prædicatum, & in quocunque illud non repererunt, illud noluerunt nomine Sacramenti comprehendere; ita ut si Circumcisio non sanctificasset legaliter, sed fuisset merè instituta ut Signum politicum, vel sicut hodie Turcæ circumcidunt, sed non sanctificantur, non applicassent illi nomen Sacramenti. Conclusio est communis cum S. Thoma 1. 2. q. 102. a. 5. in C. ubi eam declarat inductione per Sacramenta Veteris Legis: primò enim Circumcisio sanctificabat, efficiendo membrum populi specialiter à Deo electi, ut gauderet favoribus illius populi, & admitteretur ad Legalia. 2. Consecratio Sacerdotum eos specialiter reddebatur eximios, & conferebat potestatem offerendi victimas, & edendi panes propositionis &c. 3. Purificationes à quibusdam exterioribus immonditiis, & expiationes à peccatis, removebant ea, quæ impediabant à cultu divino; quò etiam vocat S. Thomas abluitionem manuum & pedum, & rationem pilorum.

463. Probatur Conclusio 1. Si ad rationem Sacramenti non requireretur Vis aliquo modo Sanctificandi, sed sufficeret præcise significare sanctitatem veram, sequeretur, multa fuisse Sacramenta, quæ tamen à nemine inter Sacramenta numerantur, v. g. transitus maris rubri, comestio Manne, & plura similia, quæ significabant in figura Gratiâ per Christum conferendam, atqui hæc nemo inter Sacramenta numerat: ergo ad rationem Sacramenti non sufficit, significare Sanctitatem veram, nisi etiam conferat aliquam Sanctitatem. Ita Lugo, Dicastillo, Pallavicinus.

Respondet cum Arriaga, hæc omnia ex alio capite excludi à ratione Sacramenti, nempe, quia non sunt Signa Stabilia: aliquam autem stabilitatem requirit ad rationem Sacramenti, dicitur infra.

Sed contra. Quia etiam illi DD. qui ad rationem Sacramenti nullam requirunt stabilitatem, nihilominus hæc omnia recensita à ratione Sacramenti excludunt: ergo signum est, quòd ex defectu Sanctificationis fuerint semper à ratione Sacramenti exclusa, esto etiam ex alio capite excludi possint.

464. Probatur Conclusio 2. ex Sacrificio novæ legis: hoc enim formaliter quæ Sacrificium est, non est Sacramentum, & tamen etiam quæ tale formaliter significat Sanctitatem per Christum conferendam vel collatam, ergo solum ideo non est Sacramentum, quia quæ Sacrificium non causat Sanctitatem; neque enim potest 9

stendi, ex quo alio capite deficiat à ratione Sacramenti.

465. Obijcit Vasquez. Si rō causare sanctitatem, esset prædicatum substantiale seu Essentiale Sacramenti, & non merè accidentale, tunc Sacramenta antiquæ & novæ legis non convenirent nisi analogicè, adeoque non possent vnâ definitione definiri: consequens est contra communem sensum; communiter enim conantur DD. dare vnâ communem definitionem. Sequela probatur. Nam rō causare Sanctitatem legalem, seu impropriam & merè externam, & causare Sanctitatem propriam & internam, non conveniunt nisi analogicè, sicut sanctitas propria & impropria, non conveniunt nisi analogicè: atqui definitio tradenda est per prædicata essentialia. ergo &c. Respondetur, infra disputatum iri de veritate sequelæ.

CONTROVERSIA II.

Virum de ratione Sacramenti sit, esse Signum seu Ceremoniam Stabilem.

466. DICO 1. Non requiritur ad rationem Sacramenti tanta stabilitas, ut duret toto illo tempore, quo durat Religio in qua Sacramentum est institutum. Probatur. In Lege Naturæ, priusquam existeret Lex Scripta Moyfis, dabatur Sacramentum pro Masculis, ad delendum peccatum originale: atqui illud Sacramentum (de quo non constat quale fuerit) cessavit apud populum Israeliticum, quando fuit instituta Circumcisio, & tamen adhuc durabat Lex Naturæ quadringentis fere annis. Item Circumcisio non incepit cum Lege Naturæ: ergo vera est conclusio.

467. DICO 2. Aliqua tamen stabilitas omnino requiritur ad rationem Sacramenti. Colligitur ex communi DD. consensu, aliquam stabilitatem requirentium: ergo signum est, quòd primi usurpatores vocis Sacramenti in sensu dogmatico, non minùs ad hoc prædicatum respuerint, quàm ad rationem Symboli.

Confirmatur argumento Scoti. Sacramenta sunt instituta ad consignandum populum Deo, eumque in exteriori ritu, & cultu ab alijs sectis distinguendum: ergo debet habere aliquam stabilitatem, saltem ad aliquod notabile tempus, ut rem ponderanti faciliè innotescet: sed in re non magni momenti non est cur immoremur.

CON-

CONTROVERSIA III.

*Vtrum Sacramenta Novæ & Antiquæ
Legis convenient Vnivoce, possint
que Vnâ Definitione commodè Defi-
niri.*

468. **N**otandum est 1. tō *Vnivoce*, non accipi hic in sensu strictissimo, quo multi volunt, *Ens*, non esse univocum Deo & creaturis, Substantiæ & accidenti; si enim Sacramenta novæ legis cum antiquæ legis Sacramentis convenirent in conceptu Sacramenti, sicut in ratione & conceptu Entis convenit Substantia & Accidens, sive deinde ratio Entis dicatur imitari sive non imitari in differentiis Substantiæ & Accidentis, hoc inquam in præfenti sufficeret, ut omnes dicerent, posse illa unâ definitione definiri, sicut conceptus Entis habet suam commodam definitionem.

469. Accipitur ergo hic *Vnivocum*, pro conceptu universalis, abstrahente ab interioribus, quæ non discernit ab invicem, & exprimente aliquam rationem, quæ propriè omnibus & solis inferioribus conveniat, & uno nomine significetur. Hinc è contratio illa dicuntur tantum analogicè convenire, quæ non habent huiusmodi conceptum communem, sed in significato nominis communis partim conveniunt partim differunt, ita quidem, ut quando ipsum nomen applicatur analogatis, formetur alius & alius conceptus, qui exprimat non solum convenientiam, sed etiam differentiam analogorum; quando autem in genere profertur, soleat de una tantum specie analogatorum, & quidem de nobiliore & principaliore intelligi. Huiusmodi analogorum duo sunt genera, nimirum Analoga Proportionis, & Attributionis: prioris generis exemplum est *Risus*: nam hæc vox in genere prolata, intelligitur de Risu Vitali: ad hunc enim significandum est primò impositum: dicitur autem Analogicè de Risu vitali & viriditate seu amantitate pratorum; & quando dicitur; *Prata vident*, exprimitur in conceptu prædicati ipsa Differentia inter unum & alterum Risum, quo modo non exprimitur differentia accidentis & substantiæ, quando dicitur: *Accidens est Ens*. Hoc genus Analogorum non facit ad præsentem questionem. Alterius ergo generis, nempe Analogorum Attributionis exemplum vulgare est *Sanum*, & *Sanitas*. Vox *Sanum* enim non est principaliter imposita ad significandum aliquod prædicatum commune omnibus, quæ quomodocunque dicuntur *Sana*, sed est principaliter imposita ad significandum animal habens sanitatem sibi intrinsicam. Item vox *Sanitas* principaliter significat formam dominantem animal intrinsicè sanum, nempe rectam Temperiem: secundariò verò & minus principaliter nomen *Sanum* est applicatum Medicinæ, cibo, vrinæ, & alijs huiusmodi: hæc, inquam,

dicuntur *Sana* non quidem merè metaphorè, sicut Viriditas præ dicitur *Risui*, sed propter eam aliquam habitudinem ad Veram Sanitatem animalis, tanquam illius causa vel effectus. Hæc ergo vox *Sanum*, dicitur esse Analogum, quia analogata partim conveniunt, partim differunt: conveniunt in termino, scilicet Sanitate, differunt in Habitudine seu connexionem cum illo: quando Animal dicitur *Sanum*, concipitur ex parte ipsa differentia, quia concipitur *Sanum* ut forma intrinseca animali: quando verò *Vna* dicitur *sana*, concipitur sanitas ut causa exterioris: & quando cibus dicitur *sanus*, concipitur sanitas ut effectus cibi. De hoc igitur genere Analogiæ dubitatur, an reperiatur in nominibus Sacramenti respectu Veterum & Novorum Sacramentorum. In qua questione

Communis Sententia vult convenire *Vnivoce*, in quem finem plurimæ definitiones recogitatae sunt, quarum præcipuas referemus.

S. I.

Rejiciuntur Variæ Definitiones Sacramentorum in Genere.

470. **P**rima definitio refertur ex Magistro sententiarum in 4. dist. 1. *Sacramentum est Ritus significans*. Ex dictis constat esse mancam. Nam enim exprimit prædicatum *Causa significans*, neque etiam satis exprimit rem significandam: Sacramentum, nempe veram sanctitatem: ac denique multis convenit, quæ non sunt Sacramenta, ut patebit.

471. Secunda definitio colligitur ex Suarez, & amplectitur eam Canus, alijque. *Sacramentum est Ritus seu Cereemonia significans veram sanctitatem*, & præterea aliquam habitudinem sanctificans. Habet hæc definitio contra se tres instantias: convenit enim Vnctioni Baptismali, vñi salis & salivæ, primæ tonsuræ, abolutioni à censuris, Benedictioni Abbatis &c. nam hæc omnia imprimis veram sanctitatem aliquo modo significant, non minus quàm Sacramenta veteris legis, & non minus etiam aliquam etiamnam sanctitatem conferunt.

Dices: hæc omnia possunt à ratione Sacramenti excludi, si dicatur ad Sacramentum requiri, ut sit à Deo immediatè institutum, & aliquid ab Humana potestate nunquam abrogabile aut mutabile: omnia verò allata sunt immediatè instituta à potestate Humana, nempe ab Ecclesiâ, & possent vel Abrogari, vel Mutari. Sed hoc effugium parum juvat adversarios, qui in definitione hoc non requirunt, & merito non requirunt, quia non est adeo certum, quod hoc ad conceptum Sacramenti requiratur: nam hoc arguit ipse Suarez d. 1. f. 2. §. *Dices hæc omnia*.

Impugnatur ulterius allata definitio, argumento quod inferius contra definitionem P. C. nink movebimus, illud enim fortius pugnat contra hanc definitionem.

472. Tertia Definitio est P. Dicastillo. *Sacramentum est Signum sacrum, sensibile, practicum rei sacre, Sanctificantis homines ex Dei institutione.* Rejicitur ex jam dictis. Vel enim per *Rem sanctificantem*, intelligis Sanctificationem qualemcumque, sive propriè sive impropriè talem, vel intelligis tantum Veram & propriè dictam. Si primum, tunc transmittendo pro nunc (de quo infra) posse talem conceptum præcisivum fieri (quod tamen negat ipse Dicastillo) hac ratione non exprimitur in definitione præcipuum prædicatum Sacramenti, nempe quod sit Signum veræ Sanctitatis in specie. Si verò dicas Secundum, jam hæc definitio non convenit Sacramentis antiquæ legis; nam ipse Dicastillo contra Card. de Lugo docet, Sacramenta antiquæ legis nullo modo fuisse causas seu Signa practica veræ Sanctitatis.

473. Quarta definitio est Card. Pallavicini: *Sacramentum est Signum continens humanas Ceremonias, à Deo per hominem exhibitum, veræ sanctitatis alicui conferendæ & ad veram sanctificationem suo usu saltem disponens.* Explicat auctor definitionem, & docet, Sacramentum debere imprimis infallibiliter Significare, saltem speculativè, veram Sanctitatem alicui (sive suscipienti, sive alteri) conferendam; & hoc habebant etiam Sacramenta Veteris Legis; Significabant enim tanquam locutiones & promissiones Dei, veram Sanctitatem, conferendam ijs quibus merita Christi applicarentur. Ulterius debet Sacramentum suo usu saltem disponere (non tamen infallibiliter) ad veram sanctitatem, quod faciebant etiam Sacramenta veteris legis per sanctitatem legalem.

474. Contra hanc definitionem occurrit primò. Aliqua Sacramenta antiquæ legis adeo remotè disponebant ad sanctificationem suscipientis, ut non mererentur nomen dispositionis: v. g. Rasio pilorum, Lotio manuum & pedum: imò hæc potius præsupponebant dispositionem, nempe Actum Fidei ex quo procedebant; quomodo autem ipsæ Ceremoniæ ulterius disposuerint ad justificationem, ego non video, nec auctor explicat hunc modum disponendi, quod tamen esset necessarium, ut Sacramentum à non Sacramento discerni posset.

Contra 2. Non apparet, per quam particulam excludantur illa exempla, quæ contra definitionem Suarezij obijciuntur: nam & illa Significant Sanctitatem alicui conferendam, & ad sanctificationem multò melius disponunt, quàm Sacramenta veteris legis.

Contra 3. & fortius vrget instantia, quam ipse Pallavicinus advertit, & solvere conatur. Sacrificium Novæ Legis, quæ tale, non est Sacramentum, & tamen videtur illi etiam quæ tali competere tota definitio.

475. Responder Auctor n. 103. Sacrificium excludi à ratione Sacramenti, quia non significat infallibiliter Sanctitatem Conferendam, sed Collatam. posset enim, inquit, offerri in fine Mundi, quo tempore Deus nullam esset sanctitatem am-

plius collaturus. Sed contra hanc responsionem est primò. Quia non requiritur ad rationem Sacramenti, ut simpliciter & absolute infallibiliter significet Gratiâ conferendam in posteriore tempore, sed solum conditionatè, si nempe pro posteriori tempore alicui applicentur merita Christi. Ponamus enim in ultimo instanti Mundi absolvi formam Consecrationis, ita ut à nemine sit sumenda illa hostia, nunquid fieret Sacramentum? & tamen non significaret absolute infallibiliter Gratiâ in posteriore tempore, imò ne quidem pro posteriori Natura conferendam, sed tantum conditionatè: *Si ab aliquo ritè acciperetur*: ergo hoc sufficit ad rationem Sacramenti: atqui hoc modo etiam significaret Sacrificium in fine Mundi oblatum: ergo etiam tali Sacrificio conveniret definitio Pallavicini.

476. Confirmatur 1. Sacrificium completum includit ipsam Sumptionem Specierum consecratarum, tanquam partem constitutivam, ut habet verior sententia: si ergo ille Sacerdos consecrans in fine Mundi, esset in gratia Dei, acciperet Gratiâ augmentum, non quidem quæ causaretur ab illo sacrificio ut sacrificium est, sed tamen quæ ab illo sacrificio ut sacrificio Significaretur: significaret enim omnem Gratiâ quæ unquam collata vel conferenda esset propter meritum Passionis & Sacrificij cruenti: ergo jam Significaret Gratiâ conferendam non minus quàm alia Sacramenta, nam hæc etiam non significant aliter, quàm in subiecto bene disposito.

Confirmatur 2. Sicut illud ultimum Sacrificium Significaret gratiam collatam, ita econtra Sacrificium quod Christus obtulit in ultima Cæna, ante ipsum Sacrificium cruentum, significavit Gratiâ ut conferendam per Passionem & Sacramenta: ergo saltem illud Sacrificium, ut Sacrificium, fuisse Sacramentum. Hinc rectè dixit Card. de Lugo n. 14. Sacrificio Missæ non deesse sufficientem Significationem requisitam ad Sacramentum, sed solum deesse vim causandi.

477. Contra definitionem argumentor 4. Quando requiris, ut Sacramentum sit ad veram Sanctitatem saltem disponens, quomodo accipis rō saltem disponens? Nam rō saltem potest duplicem sensum habere, primò quidem sensum determinatum, ita ut determinatè necesse sit disponere, & non sufficiat causare Gratiâ immediatè, si nullam causet præviâ dispositionem, sicut si quis diceret: ad hoc ut homo vivat, debet saltem comedere: sensus esset, quòd non sufficeret Bibere, sed requiratur Comestio in specie. si hoc sensu intelligas, est doctrina falsa. Nam Sacramenta novæ legis nullam causant præviâ dispositionem ex essentia sua, & per se, sed immediatè causant Gratiâ. Secundus sensus potest esse disjunctivus, nimirum, ut vel ipsam Gratiâ, vel saltem dispositionem ad illam causet. ut si dicerem: ut quis non nobilis possit fieri Canonicus, debet saltem esse Doctor Canonum: est sensus disjunctivus; vel Theologiæ, vel Canonum.

num. Hoc autem sensu definitio non est Univoca & accurata, qualis hic investigatur an dari possit, quia fit per membra disjunctiva, & hac ratione facile potest dari definitio Analoga Sacramentorum (qualem infra dabimus) & præterea hac ratione non excluduntur illa quæ Suarezij definitioni obijciuntur, quia etiam illa disponunt ad Gratiā.

§. II.

Examinatur definitio Cardinalis de Lugo.

478. **Q**ui Sacramentum in genere sic definit. *Est Cereemonia sensibilis, quæ suo usu sanctificando subiectum, significat Gratiā internā, cuius est causa.* Pro stabilienda definitione supponit 1. *Quod Sanctificare, esse conceptum Univocum, abstrahentem à sanctitate perfectā & imperfectā, seu internā & externā, quod nos infra negabimus.*

Docet 2. De ratione Sacramenti non solum esse, ut significet quomodocunque Gratiā sanctificantem, sed insuper requiri, ut eam causet in aliquo supposito, sive in recipiente, sive in alio, sive de præsentī, sive de futuro.

Docet 3. Sacramenta veteris legis verè causasse Gratiā Sanctificantem, non quidem in suscipiente, sicut Sacramenta novæ legis, sed tamen in alio, nempe in illis, qui postmodum in nova lege acceperunt, & adhuc accipiunt Gratiā Sanctificantem ex meritis Christi. Probat. Sacramenta Veteris Legis fuerunt promissiones, imò Repromissiones Christi & Gratiæ per merita Christi conferendæ: atqui omnis promissio movet objectivè ad præstandum promissum, & sic est causa promissi. Porro, quando Sacramenta veteris legis vocantur Repromissiones ad Hebr. 6. 8. 11. interpretatur Lugo, quod idem sit, ac: Iteratæ promissiones, toties quoties v. g. fuit infans circumciscus, à quibus omnibus nunc movetur Deus ad conferendam gratiā ijs, quibus applicantur merita Christi. Supponit itaque Lugo, in Deo dari duo Decreta, vnum promissionis, alterum reflexum, cuius motivum sit præcedens promissio; quod cum alibi rejecerimus, nunc tamen in præsentī possumus ab hoc præscindere, & hanc multiplicationem Decretorum permittere.

479. **DICO** cum cæteris Theologis, Sacramenta veteris legis non fuisse causas Gratiæ sanctificantis, conferendæ in nova lege. Probat 1. Auctoritate Concilij Florentini. Nam in Decreto fidei, post sessionem ultimā, expressè definitur, Sacramenta novæ Legis multum differre à Sacramentis antiquæ legis, hæc enim non causabant Gratiā, sed solum NB. per passionem Christi dandam figurabant: nostra verò Sacramenta & continent gratiā, & dignè suscipientibus eam conferunt. Ex quibus verbis, quæ per se satis clara sunt, formatur hoc argumentum. Ex mente Concilij minus est, Figurare Gratiā, quàm

causare: ergo Sacramenta veteris legis Gratiā quam figurabant, non causabant. Sed figurabant Gratiā dandam in nova lege; ergo hæc non causabant. Prima consequentia probatur. Si Gratiā quam figurabant, causassent, illi dicerentur, tantum figurasse: qui enim fecit ut quod est plus, malè dicitur fecisse tantum ut quod est minus: atqui Concilium dicit, tantum figurasse: ergo ex mente Concilij non causabant. Econtra ex mente Lugonis causantur: ergo ex mente illius non solum figurantur, quod tantum dicit Florentinum.

480. Confirmatur. Intentio Concilij declarare præstantiam Sacramentorum novæ Legis, & vilitatem Sacramentorum veteris legis, comparatur cum prioribus, quæ vilitas consistit in hoc, quod non causaverint Gratiā Sanctificantem. Non potest autem hæc vilitas præstari in eo consistere, quod non causaverint Gratiā in suscipientibus illa Sacramenta, per hoc enim non vilescunt absolute illa vetera Sacramenta: vilescunt quidem apud illos, qui in veteri lege ea receperunt, quatenus pluris æstimata fuissent, si etiam suscipientibus ex opere operato gratiā contulissent, verum in æstimatione nostra, qui vivimus in nova lege, non vilescerent, si esset causa omnium nostrarum Gratiarum, imò, vult Lugo, nostrorum Sacramentorum omnium, sicut ex eo, quod merita Christi sint causa merita & præterita nostrorum meritorum, quæ deinde in nobis immediatè causant gratiā sanctificantem, non propterea vilescunt, aut minoris habent, quàm nostra merita.

481. Probat 2. Auctoritate Concilij Catechismi Romani, jussu Pontificis editi. *Quod de Sacramentis antiquis hæc habentur §. 1. ex signatur. [Quare ut signa tantum NB. eorum rationem, quæ Mysterijs nostris efficienda erant, instituta sunt.]* Ecce: ex communi sensu Ecclesiæ erant tantum signa, & non causa eorum rerum & gratiarum, quæ in nova lege conferenda erant.

482. Probat 3. Ratione. *Præsumptum, & auctoritate S. Thomæ. In Sacramentis veteris legis habuissent vim causandi Gratiā ex meritis Christi, pro præteritis Naturæ præsuppositis: sed hoc negat expresse S. Thomas 3. p. q. 62. a. 6. in C. [Illud, inquit, quod nondum est in rerum natura, non movet secundum usum exteriorum rerum. Unde causa efficiens non potest esse posterior in esse rebus durationis, sicut causa finalis. Sic ergo manifestum est, quod à Passione Christi, quæ est causa humanæ justificationis, convenienter derivatur virtus justificativa ad Sacramenta novæ legis, non autem ad Sacramenta veteris legis.]*

483. Obijciunt. Omnis promissio est causa rei promissæ. Sacramenta antiquæ legis fuerunt promissiones Gratiæ sanctificantis, conferendæ in nova lege, ergo fuerunt, & adhuc sunt causæ illius. Confirmatur ex S. Augustino de

cente scriptis, Sacramenta veteris legis fuisse promissiva Christi. *Re. 1.* Negando maiorem, quam debet negare ipse Lugo: docet enim, quod Christus praeexistit pro priori naturae ad Sacramenta antiquae legis, quae per sua merita obtinuit: unde facit, quod licet illa ipsa Sacramenta fuerint etiam promissio Christi, non minus quam Gratia, quod inquam nihilominus non fuerint causa existentiae Christi: quia non est necesse, quod promissio semper sit causa rei promissae, sed satis est, quod, quantum est ex se, obliget ad praestandum promissum. Neque enim necesse est, ut promissum moveatur à sua promissione, sed satis est, si ponat ipsam rem promissam.

Re. 2. Negando minorem. Et sanè Card. de Lugo non rectè interpretatur textus illos, quibus Sacramenta veteris legis vocantur Repromissiones, quasi essent Iterata & Reperita promissiones. Non enim est hæc significatio illius vocis *Repromissio*. Nam ut in Calepino videre licet, & passim apud Juristas in usu est, Repromissio significat mutuam & reciprocam promissionem, sicut *Reconventio* significat Reciprocam Conventionem: dicitur autem Reciproca Promissio fieri, non solum quando alteri promittenti aliquid in vicem repromittimus, sed etiam quando promissio est Antidotalis, seu Remuneratoria alicujus obsequij præstiti, quales fuerunt Promissiones factæ antiquis Patribus. Eodem modo sponsalia vocantur Repromissio *L. 1. ff. de Sponsalibus*. Itaque ex S. Paulo non rectè probatur, singula antiqua Sacramenta fuisse Promissiones, sed ad summum ipsam primam Institutionem illorum fuisse Reciprocam promissionem. Ergo, etiamsi daretur, quod omnis promissio esset causa rei promissae, non propterea sequeretur, omnia & singula Sacramenta antiqua fuisse causam Gratiae promissae.

484. Ad auctoritatem S. Augustini responderetur, Sacramenta antiquae legis ab eodem Augustino lib. 19. contra Faustum, vocari *Nuntiatiua*, & rerum nondum impletarum figuras, & à Concilijs vocari *Signa tantum*, hoc est mera Signa. Porò Signa promissionis factæ, optimè possunt vocari Promissio, licet re ipsa non sint Promissio formalis; sicut imago Cæsaris vocatur Cæsar, & sicut Chyroglyphum vocatur à Legibus & Jureconsultis, *Obligatio*, licet formaliter non sit Obligatio, sed Signum factæ Obligationis; & sicut, qui exhibet Debitori Chyroglyphum, dicitur quidem exhibere obligationem, non tamen dicitur de novo obligare, sed tantum exhibere signum factæ obligationis, ita Deus per Sacramenta tantquam Signa voluit in memoriam revocare Israelitis factam promissionem mittendi Christum.

Confirmatur hoc ex Epist. ad Galat. 3. vbi S. Paulus contra Judaizantes disputans, ac valde commendans promissiones factas Abraham, concludit in hunc modum. Si ex lege hæreditas, jam non ex promissione: atqui (subsumit S. Paulus) hæreditas est ex promissione: ergo non

est ex lege. Ex quo sic argumentor. Si lex Mosaiica de Sacramentis, & innumeræ illius Cæremoniae, fuissent promissiones formales venturi Christi, non minus quam fuit promissio facta Abrahamo, tunc mala esset consequentia S. Pauli, quod si hæreditas esset ex lege, hoc est ex observantia legis, jam non esset ex promissione. Potuissent enim Judaizantes respondere, negando consequentiam: adhuc enim esset hæreditas ex promissione, imò ex innumeris iteratis promissionibus, quia ipsa lex, hoc est observatio legis, quoad maximam suam partem esset promissio. Dicendum ergo est, Sacramenta veteris legis non fuisse promissiones formaliter, sed tantum figuratè & presuppositivè.

485. Denique ex Tract. præcedente de Incarnatione cap. 1. contr. 4. §. 3. constat, quomodo Promissiones divinae sint intelligendæ & explicandæ absque eo, quod objectivè moveant Deum ad volendum præstare rem promissam, hoc enim esse impossibile ostensum est tum loco cit. tum in primo libro de simplicitate Decretorum Divinorum.

486. Ex his quæ contra definitionem Lugo nis attulimus, rejicienda etiam est definitio P. Arriagæ quæ sic se habet. *Sacramentum est Cæremonia Sacra, Sensibilis, stabilis, in pignus Gratiae instituta.* Per *Pignus* ait se nihil aliud intelligere quam Promissiones, sicut Lugo, nisi quod nolit semper eas esse causas rei promissae.

§. III.

Examinatur definitio P. Aegidij Conink.

487. EX doctrina & mente P. Conink a. 4. dub. 4. aliquando mihi præ cæteris placuit hæc definitio, (nec credo posse meliorem dari) *Sacramentum est Signum Sacrum, sensibile, ac stabile, ex sui institutione veram sanctitatem significans, & Ecclesiae ad quam pertinet, ratione suæ perfectionis vel imperfectionis quam illa habet, proportionatam sanctitatem suo usu conferens.* In hac definitione pro prædicatione differentiali ponitur hoc totum: *Causare sanctitatem statui Ecclesiae ad quam pertinet, secundum perfectionem aut imperfectionem illius proportionatam.* Hæc enim in eum finem adduntur, ut à ratione Sacramenti excludantur illa, quæ non excluduntur per definitionem Suarezij & aliorum. Itaque prima tonsura v. g. ideo non est Sacramentum, quia licet causet aliquam imperfectam Sanctitatem, quatenus destinatur ad Sacramentum Ordinis, & constituit Personam Clericalem, hæc tamen Sanctitas non est illa, quæ est proportionata novæ legi, in qua est Tonsura, utpote quæ est Lex Gratiae antonomastice sumptæ, adeoque cui quoad suam perfectionem est proportionata Gratia sanctificans, & nulla alia.

Hanc proportionem Sacramentorum cum statu Ecclesiae, secundum perfectionem & imperfectionem ad quam pertinebant, explicui vterius,

observando, inter utramque Ecclesiam discrimen maximum fuisse, propter quod Lex Vetus dicebatur & erat Imperfecta, nova verò Perfecta: Lex Vetus plurimum gravabat suos, & ideo vocatur ab Apostolo Jugum importabile, & comparatur ex Vxoribus Abrahami Ancillæ, vocaturque Lex Servitutis, abroganda per legem meliorem. Imò quid illa Ecclesia habuit donorum supernaturalium, omnia intuitu legis novæ futuræ consecrata est, cujus caput esset futurus Christus, summus Sacerdos, & fons omnium Gratiarum, & ideo Lex nova vocatur Lex Gratiæ, & comparatur Vxori Liberæ. Hinc autem consequitur, veram sanctitatem esse proportionatam novæ legi, utpote habenti caput omnis Gratiæ, & potestatem conferendi Gratiarum sanctificantem ex sua perfectione, & non Beneficio alterius Ecclesiæ. Econtra sanctitas Legalis erat proportionata Antiquæ Legi, quia sicut ipsa fuit Sanctitas imperfecta, & mera Figura seu Umbra veræ Sanctitatis, ita potestas huiusmodi Sanctitatem & non maiorem conferendi per Sacramenta antiquæ Legis, erat imperfecta, præsertim quatenus erat conjuncta cum durissimis alijs legibus. His observatis

488. DICO 1. Allatam definitionem, eatenus, quatenus possunt Analoga definiri secundum convenientiam in prædicato Analogò, esse Bonam. Parer ex illius declaratione data, & danda in solutione objectionum.

Obijcies ergo 1. Per hanc definitionem non excluduntur à ratione Sacramenti prima Tonsura, Benedictio Abbatis, Absolutio à Censuris &c. quia hæc causant aliquam Sanctitatem, saltem antiquæ legi proportionatam. R. facile, negando sequelam. Nam hæc non causant Sanctitatem proportionatam Ecclesiæ nostræ, ad quam illa Cæremoniæ pertinent, huic enim Ecclesiæ, ratione suæ perfectionis, non est proportionata sanctitas merè externa, ut paulò antè ostendi, sed sola interna & perfecta, hanc autem Cæremoniæ illæ non causant. Itaque ad rationem Sacramenti non sufficit, causare aliquam Sanctitatem alicui Ecclesiæ cuiuscunque proportionatam, sed: proportionatam illi, ad quam tales Cæremoniæ spectant.

Obijcies 2. Ergo priusquam aliquis scire possit, utrum hæc vel illa Cæremonia sit Sacramentum, debet prius cognoscere, ad quam Ecclesiam spectet, & qualem gratiam causset. R. Concedendo totum, nec video, quid hic admirabilitatis subsit.

489. Obijcies 3. Ex nostra doctrina sequitur, in ratione Sacramenti includi totam legem Mosaicam, tanquam partem constitutivam. Probatur sequela. Nam Lex Mosaica est terminus relationis & pertinentiæ Sacramentorum antiquæ Legis, inclusæ in conceptu Sacramenti. R. 1. Hoc ipsis oppugnantibus solvendum esse, qui docent, Sacramenta debere esse Cæremonias stabiles, discretivas unius populi ab alio: ergo vel habent has denominationes ab ipsa Ecclesia ad quam pertinent, vel quidquid ipsi assignave-

runt, nos quoque assignare poterimus. R. 2. Distinguendo sequelam: includit illam in oblatione, in recto, negatur, hoc autem non est magis absurdum, quam quod denominatio, ego denominor, Pars Vniuersi, includat in oblatione totum Vniuersum. Responderi possit: Negando sequelam: dici enim posset, quod in oblatione includat solum Decretum Dei, infirmam talem Cæremoniam pro tali Ecclesia, quod Decretum essentialiter respicit & est connexum tali Ecclesiæ, & ideo non erit necesse ipsam Ecclesiam includere tanquam partem constitutivam, sed solum tanquam connotatum.

490. Obijcies 4. Non apparet, quando per nostram definitionem excludatur Sacramentum Baptismus Joannis. Quæro ex obijctionibus, pertineritne Baptismus Joannis ad veterem an ad novam legem? Si dicant, pertinere ad antiquam legem, tunc iterum quæro, utrum habeant, quod non fuerit Sacramentum? Censuræ Sententiarum & multi Scholastici, sicut S. Thomas in 4. dist. 2. q. vn. a. 3. dicunt, Sacramentum, teste Bellarmino. Sed S. Thomas Sententiam mutavit in 3. p. q. 8. a. 2. docens, Baptismus Joannis non fuisse Sacramentum, quia non ad veterem legem, sed ad novam pertinebat, tanquam præparatio ad formam. Hæc supposito, negatur fuisse Sacramentum, quoniam causabat Sanctitatem proportionatam illi Ecclesiæ & Ecclesiæ ad quam pertinebat.

491. Obiecerunt denique aliqui, hanc definitionem esse longiusculam. R. Hoc non esse novum in definitionibus Entium analogarum, quale est Sacramentum. Quod si quædam longiorem desideret, eam exhibebit P. Antonius Perez, & est hæc. Sacramentum est signum legitimum Reipublicæ sacre, humane, perfectæ, imperfectæ, designativum pro ea persone humane, tæ sacre, significans se habere virtutem donandi hæc designationem Gratiæ, vel donatione de præfati operato, aut donatione futura præfigurativè præfati exhibitur à Deo loquente & pacificante cum homine per hominem humano modo.

S. IV.

Sacramenta Veteris & Nova Legi non analogice convenire concluditur.

492. Ita sentit M. Sententiarum, Bonavent. tractatus in 4. dist. 1. quibus adhæret S. Thomas ead. dist. q. 1. a. 1. quasiunc. 3. ad 1. his verbis [Dicendum, quod Sacramentum non dicitur per Sacramenta veteris & novæ legis, sicut genus per species, sed sicut Analogum in suas partes sanum in habens sanitatem, & significans entem Sacramentum autem simpliciter est, quod causat Sanctitatem: quod autem significat tantum, non est Sacramentum nisi secundum quid, & debet esse causam, potest poni in definitione Sacramentorum, sicut habens sanitatem in definitione sanorum.] Ecce! quàm clare doceat S. D. definitionem univocam per, *Essè causam veram Sanctitatis*.

non convenire nisi Sacramentis simpliciter dictis, hoc est Novæ Legis : Sacramenta autem veteris legis, quia tantum eam Sanctitatem significabant, esse tantum Sacramenta secundum quid, seu per attributionem ad Sacramenta simpliciter dicta, hoc est, novæ legis. Id ipsum clarissime tradit hic g. 62. a. 1. ad. 1. dicens [Sacramenta novæ legis simul sunt Causa & Signa, & ideo est, quod, sicut communiter dicitur, efficiunt quod Figurant. Ex quo etiam patet, quod habent perfectè rationem Sacramenti, in quantum ordinantur ad aliquid sacrum, non solum per modum Signi, sed etiam per modum causæ.] Consentit reipsum Vasquez dum fatetur c. 5. n. 47. quod si semel statuitur, de conceptu Sacramenti esse, quod in suscipiente causet aliquam Sanctitatem, necessariò sequatur, Sacramenta novæ & antiquæ legis tantum analogicè convenire : atqui nos cum ceteris DD. hoc requirimus ad rationem Sacramenti, ergo nobis dicendum, etiam consentiente Vasquez, ea tantum Analogicè convenire. Eandem sententiam sequitur Becanus q. 3. n. 10. Recentissimè eam defendunt P. Elparza & Comptonus.

493. Probatur Conclusio. Causare Sanctitatem, est prædicatum essentiale & differentiale Sacramenti à non Sacramentis : sed hoc prædicatum non convenit univocè Sacramentis Antiquæ & Novæ legis : ergo non conveniunt univocè. Majorem concedunt adversarij, & suprà probata est. Minor est probanda. Sanctitas Legalis, causata ab antiquis Sacramentis in suscipiente, & vera sanctitas animæ, quæ causatur à Sacramentis Novæ Legis in suscipiente, non conveniunt univocè, ergo esse causam harum sanctitatum, non est prædicatum univocum.

494. Ad hoc Argumentum communiter negant consequentiam probationis, & quidem P. Dicastillo existimat, se in hoc argumento deprehendisse ingentem deceptionem, quæ in hoc consistit, quod quaeratur univocatio in Termino, ad quem res aliquæ ordinantur, nempe in Sanctitate, ad quam Sacramenta tanquam causa ordinantur, ut sit etiam univocatio in rebus sic ordinatis, vel in ordine ipsarum ad terminum : hoc, inquam, existimat Dicastillo falsum esse, quia potest terminus esse analogus, & tamen res ordinata ad illos terminos analogicos, esse univocæ : ergo quamvis verum sit, sanctitatem antiquæ & novæ legis tantum Analogicè convenire, adhuc vis causandi illas Analogicas Sanctitates, poterit esse univoca. Declarat hoc exemplis. Actio est prædicatum univocum, & commune actioni tam substantiali quam accidentali, tamen substantia & accidens analogicè conveniunt. Item Relatio est prædicatum univocum, & commune relationibus, ad terminos etiam genere diversos. Alijs exemplis vitit P. Conink. Ritus plantæ & hominis sunt analogicè Ritus, vita tamen, quæ utriusque Ritus causa est, est univocè vita. Lupus Terrestris & Marinus sunt æquivocè lupi, & tamen Deus est univocè creator utriusque.

495. Verum hæc omnia sunt abs re, & argumentum non solvunt, ut agnoscunt Lugo & Arriaga. Concedimus vltro, Sacramenta antiquæ & novæ legis convenire univocè in conceptu Causæ Generico, de hoc non est difficultas, & hoc solum probant exempla allata : sed questio est, an conveniant univocè in conceptu Differentiali Sacramentorum à Non Sacramentis, qui est : Sanctificare, seu causare sanctitatem, sub explicito conceptu Sanctitatis ut termini. Nec enim Essentia Sacramenti consistit adæquatè in qualicunque conceptu generico Signi & Causæ, sed in conceptu explicito Sanctificantis : ergo si prædicatum Sanctitas non est univocum, impossibile est prædicatum Sanctificans esse univocum.

496. Ut autem ad exempla allata in specie respondeamus. Ad. 1. Transeat, Ens esse Analogum ad substantiam & accidens, Actio tamen ut sic non respicit rationem Entis ut sic (alioquin etiam respiceret Deum ut terminum producendum) sed respicit rationem Producibilis, seu Creature, hæc autem est univoca Substantiæ & Accidenti, non enim imbibitur Producibilitas in differentia Perseitatis, sicut ratio Entis. Ceterum mihi longè verior est sententia, Ens esse Univocum, prout Univocum opponitur Analogi attributionis, ut suprà declaratum est, de quo Logici.

Ad alterum exemplum de Relatione, &c. Terminos relationum quantumvis genere diversos quoad suas Entitates, convenire tamen univocè in ratione communi Termini, & sub hac ratione definitur Relatio per ordinem ad terminum : non est ergo paritas cum nostro casu. nam ut esset paritas, deberent ipsæ Sanctitates convenire univocè in prædicato significato & expresse per nomen Sanctitas, quod explicitè respicitur à prædicato, Causans Sanctitatem.

Ad. 3. &c. Ritus prati & Ritus hominis, convenire quidem univocè in hoc, quod uterque sit effectus vitalis, seu procedens à substantia vivente : verum hoc prædicatum : esse effectum substantiæ viventis in genere, non exprimitur per vocem : Ritus. Hæc enim propriè non significat nisi effectum admirationis in homine, & ideo de Ritu prati tantum dicitur analogicè : pari modo vox Sanctitas, propriè tantum significat veram animæ Sanctitatem, & ideo de Sanctitate legali tantum dicitur Analogicè : Eadem responsio datur ad exemplum de Cane. nam vox Canis, non est imposita ad significandum in genere Effectum creatum à Deo. Ex quibus apparet, quod etiam si vera Sanctitas & Legalis Sanctitas in aliquo prædicato univocè conveniant, hoc tamen non sufficiat, ut vox Sanctitas, aut Sacramentum, sint voces univocæ. quia ad univocationem requiritur, ut illa ratio communis in qua conveniunt, per tale nomen primariò & ex institutione sua significetur : atqui nullum huiusmodi prædicatum potest assignari, quod per nomen Sanctitas significetur. Ergo &c.

Z z z 3

CAPVT